

Vergaderjaar 2026–2027

37 020 I

Vaststelling van de begrotingsstaat van de Koning voor het jaar 2027

Nr. 1

VOORSTEL VAN WET

Ontvangen 15 september 2026

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 105 van de Grondwet de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Rijk bij de wet moet worden vastgesteld en dat artikel 2.1 van de Comptabiliteitswet 2016 bepaalt welke begrotingen tot de rijksbegroting behoren;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

De bij deze wet behorende begrotingsstaat voor het jaar 2027 wordt vastgesteld.

Artikel 2

De vaststelling van de begrotingsstaat geschiedt in duizenden euro's.

Artikel 3

Deze wet treedt in werking met ingang van 1 januari van het onderhavige begrotingsjaar. Indien het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst, wordt uitgegeven op of na deze datum van 1 januari, treedt zij in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van dat Staatsblad en werkt zij terug tot en met 1 januari.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken

Vastgestelde begrotingsstaat van de Koning (I) voor het jaar 2027 (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	Vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	62.060	62.060	355
Beleidsartikelen			
1 Grondwettelijke uitkering aan de leden van het Koninklijk Huis	12.868	12.868	355
2 Functionele uitgaven van de Koning	40.442	40.442	0
3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	8.750	8.750	0

Vergaderjaar 2026–2027

37 020 I

**Vaststelling van de begrotingsstaat van de Koning voor
het jaar 2027**

Nr. 2

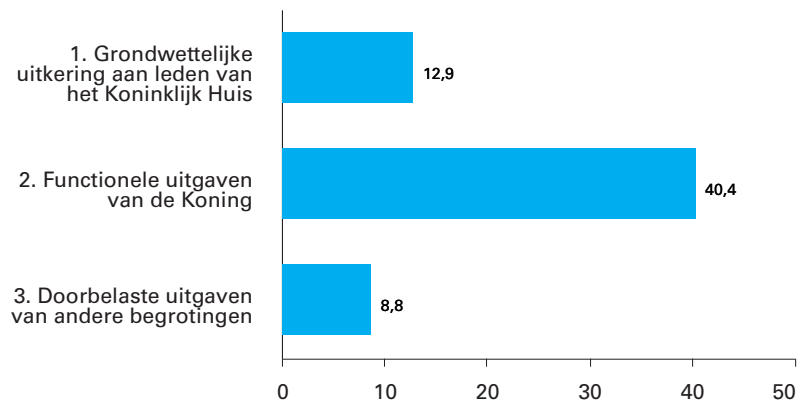
MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

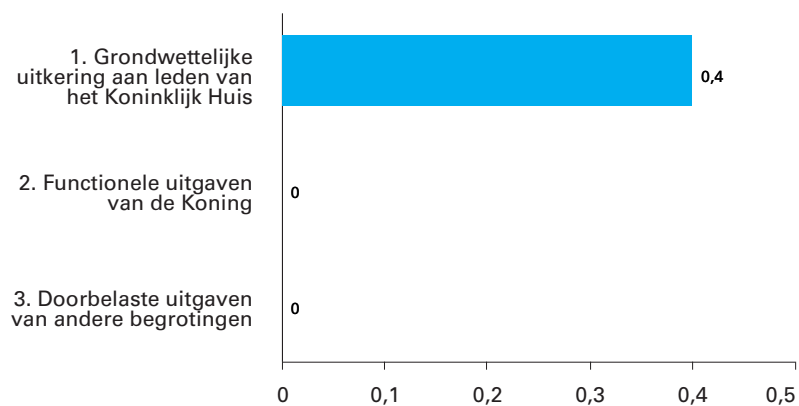
Geraamde uitgaven en ontvangsten	3
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	4
B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen	5
1. Leeswijzer	5
2. De Koning	5
2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3. Niet-beleidsartikelen	7
3.1 Artikel 1 Grondwettelijke uitkering aan leden van het Koninklijk Huis	7
3.2 Artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning	10
3.3 Artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	13
3. Bijlagen	16
Bijlage 1: Extracomptabele bijlage bij de begroting van de Koning 2027	16

GERAAMDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

Figuur 1 Geraamde uitgaven verdeeld over niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.). Totaal € 62,1

Figuur 2 Geraamde ontvangsten verdeeld over niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.). Totaal € 0,4

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken

R.A.A. Jetten

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELN

1. Leeswijzer

Deze memorie van toelichting betreft de begroting van de Koning voor het jaar 2027. De begroting bevat naast de grondwettelijke uitkering aan vier leden van het Koninklijk Huis (de Koning, Koningin Máxima, de Prinses van Oranje en Prinses Beatrix) ook de uitgaven ten behoeve van de constitutionele Koning als staatshoofd. De wijze van uitputting van de begroting vindt plaats via de verstrekking van voorschotten aan de Dienst van het Koninklijk Huis en aan het Ministerie van Defensie. Voor artikel 1 vindt de afrekening nog in het lopende begrotingsjaar plaats; bij de artikelen 2 en 3 zal de afrekening niet eerder dan in het volgende jaar kunnen plaatsvinden. De raming van de ontvangsten bij artikel 1 betreft het terugstorten van het inkomensbestandeel (A-component) van de uitkering van de Prinses van Oranje. De raming van de ontvangsten bij de artikelen 2 en 3 is op nihil gesteld en zal alleen betrekking hebben op ontvangsten uit hoofde van de afrekeningen van voorgaande jaren. De begrotingsartikelen die worden opgenomen in deze begroting hebben het karakter van een niet-beleidsartikel.

2. De Koning

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 1 Belangrijkste uitgaven mutaties bij de begroting van de Koning t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Artikelnummer	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029	Uitgaven 2030	Uitgaven 2031
Stand begroting 2026 (inclusief NvW)		60.792	60.792	60.792	60.792	60.792	60.792
Belangrijkste mutaties							
Eerste suppletoire begroting 2026		679	646	521	516	515	493
1) Loon- en prijsbijstelling 2026	2	565	565	444	439	438	417
2) Loon- en prijsbijstelling 2026	3	81	81	77	77	77	76
3) Eindejaarsmarge 2025 KvdK	3	33	0	0	0	0	0
Begroting 2027		555	622	622	622	622	622
1) Nominale bijstelling van de grondwettelijke uitkeringen	1	0	297	297	297	297	297
2) Loonbijstelling CAO rijk 2026	2	71	71	71	71	71	71
3) Doorbelasting Loonbijstelling CAO rijk MH, KvdK en CKH	3	20	20	20	20	20	20
4) Doorbelasting uitbreiding formatie CKH	3	234	234	234	234	234	234
5) Eindafrekening MH	3	230					
Stand ontwerpbegroting 2027		62.026	62.060	61.935	61.930	61.929	61.907

Toelichting mutaties eerste suppletoire begroting 2026

1. De tranche 2026 van de loon- en prijsbijstelling is toegevoegd aan artikel 2 van de begroting van de Koning.
2. Dit is een doorbelasting van de loon- en prijsbijstelling 2026 zoals deze bij het Kabinet van de Koning (KvdK) en de Rijksvoorlichtingsdienst als onderdeel van het ministerie van Algemene Zaken (AZ) heeft plaatsgevonden. Tevens betreft dit de doorbelasting van de loon- en prijsbijstelling 2026 zoals deze bij het Militaire Huis als onderdeel van het ministerie van Defensie heeft plaatsgevonden.

3. Doorbelasting van de eindejaarsmarge 2025 zoals deze bij het Kabinet van de Koning als onderdeel van het ministerie van AZ heeft plaatsgevonden.

Toelichting mutaties begroting 2027

1. Nominale bijstelling van de grondwettelijke uitkeringen van de leden van het Koninklijk Huis.
2. Extra tranche van 0,3% loonbijstelling in verband met CAO rijk 2026 die is toegevoegd aan artikel 2 van de begroting van de Koning.
3. Dit is een doorbelasting van de extra tranche loonbijstelling van 0,3% 2026 zoals deze bij het Kabinet van de Koning (KvdK) en de Rijksvoorlichtingsdienst als onderdeel van het ministerie van Algemene Zaken (AZ) heeft plaatsgevonden. Tevens betreft dit de doorbelasting van de loon- en prijsbijstelling 2026 zoals deze bij het Militaire Huis als onderdeel van het ministerie van Defensie heeft plaatsgevonden.
4. Doorbelasting naar de begroting van Koning in verband met uitbreiding formatie van de afdeling Communicatie Koninklijk Huis (CKH).
5. Deze mutatie betreft de eindafrekening over het jaar 2025 van het Militair Huis.

Tabel 2 Belangrijkste ontvangsten mutaties bij de begroting van de Koning t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)

Artikelnummer	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029	Ontvangsten 2030	Ontvangsten 2031
Stand begroting 2026 (inclusief NvW)	345	345	345	345	345	345
Belangrijkste suppletoire mutaties:						
1) Nominale bijstelling ontvangst grondwettelijke uitkeringen	1	0	10	10	10	10
Stand ontwerpbegroting 2027	345	355	355	355	355	355

Toelichting mutaties begroting 2027

1. Nominale bijstelling van de ontvangsten voor het jaar 2027. Het betreft de bijstelling van de terugstorting van de uitkering die de Prinses van Oranje in 2027 ontvangt.

3. Niet-beleidsartikelen

3.1 Artikel 1 Grondwettelijke uitkering aan leden van het Koninklijk Huis

A. Algemene doelstelling

Het verstrekken van de grondwettelijke uitkeringen krachtens [artikel 1](#) van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning ([artikel 4.3 lid 1](#), Comptabiliteitswet 2016).

C. Beleidswijzigingen

Niet van toepassing.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Grondwettelijke uitkering aan leden van het Koninklijk Huis (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Art. Verplichtingen	12.452	12.571	12.868	12.868	12.868	12.868	12.868
Uitgaven	12.452	12.571	12.868	12.868	12.868	12.868	12.868
1.0 Grondwettelijke uitkering aan de leden van het Koninklijk Huis	12.452	12.571	12.868	12.868	12.868	12.868	12.868
<i>Institutionele inrichting</i>	<i>12.452</i>	<i>12.571</i>	<i>12.868</i>	<i>12.868</i>	<i>12.868</i>	<i>12.868</i>	<i>12.868</i>
Institutionele inrichting	12.452	12.571	12.868	12.868	12.868	12.868	12.868
Ontvangsten	346	345	355	355	355	355	355

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 1 is 100% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

Dit begrotingsartikel bevat de grondwettelijke uitkeringen krachtens de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH), zoals deze wet luidt met ingang van 1 januari 2009.¹

De Koning is het staatshoofd en zet zich in voor de bevolking van het Koninkrijk der Nederlanden. De Koning heeft daarbij een samenbindende, vertegenwoordigende en aanmoedigende rol.

¹ Kamerstukken II 2008/09, [31505](#), [nr. 2](#) en gepubliceerd in het Staatsblad ([Stb. 2008, 535](#))

In [artikel 1](#) van de WFSKH staat beschreven welke leden van het Koninklijk Huis een grondwettelijke uitkering ontvangen. In 2027 ontvangen de Koning, de echtgenote van de Koning, de Koning die afstand van het koningschap heeft gedaan en de vermoedelijke opvolger van de Koning een grondwettelijke uitkering.

De Prinses van Oranje is met ingang van 1 januari 2025 gestopt met het terugstorten van de grondwettelijke onkostenvergoeding (de B-component). Haar inkomensbestanddeel (de A-component) zal zij terug blijven storten tot het einde van haar studie (Kamerstukken II 2023/24, [36410 I, nr. 13](#)).

De uitkeringen bestaan uit een A-component, die het feitelijke inkomen vormt, en een B-component voor personele en materiële uitgaven. De personele uitgaven hebben met name betrekking op de hofhouding en een aantal andere personeelsleden die hun instructie rechtstreeks van de Kroondrager ontvangen. Tot de hofhouding behoren het management van de Dienst van het Koninklijk Huis en adviseurs. De materiële uitgaven hebben betrekking op activiteiten met een hoog representatief karakter die samenhangen met de functie van de Kroondrager. Het bedrag van de uitkering en de wijze van indexering van de uitkering zijn in de WFSKH bepaald.

Voor de indexering van het inkomen van de leden van het Koninklijk Huis, de A-component, wordt de ontwikkeling van het netto inkomen van de vicepresident van de Raad van State gevolgd. De bedragen in de begroting zijn gebaseerd op een raming van de inkomensontwikkeling van de vicepresident. De cao-ontwikkeling van de sector Rijk is hierbij het uitgangspunt. Jaarlijks vindt afrekening plaats op basis van de werkelijke inkomensontwikkeling.

De indexering van de B-component, de vergoeding voor personele en materiële uitgaven, is gebaseerd op de loonontwikkeling van de sector Rijk en de consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De helft van de B-component volgt de loonontwikkeling van de sector Rijk. Om een raming op te stellen voor het volgende begrotingsjaar wordt de cao-ontwikkeling van de sector Rijk gebruikt. De andere helft van de B-component volgt de verwachte ontwikkeling van de consumentenprijsindex zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2026. Ook voor de B-component vindt jaarlijks afrekening plaats op basis van de werkelijke loon- en prijsontwikkeling.

Naar aanleiding van het onderhandelingsresultaat CAO Rijk 2026 zijn op grond van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis de A-component en de personele uitgaven van de B-component van de grondwettelijke uitkering aan de leden van het Koninklijk Huis bijgesteld. De wijziging is ingegaan per 1 juli 2026 en heeft daarmee ook effect op de begroting voor het jaar 2027. Voor het jaar 2027 is de B-component voor materiele uitgaven aangepast met het percentage zoals opgenomen in het CEP van maart 2026. Eventuele wijzigingen naar aanleiding van cao-ontwikkelingen in 2027 in de A-component en in de vergoeding van de personele uitgaven in de B-component, zullen indien nodig worden verwerkt bij een suppletoire begroting.

De B-component van het inkomen van de Koning is nader toegelicht in een adviesrapport van de Raad van State van 5 juli 2023 met kenmerk W01.22.00147/1 en de Kamerbrief Voorlichting Afdeling advisering van de Raad van State over de B-component van het inkomen van de Koning van 10 juli 2023 (Kamerstukken II 2022/2023, 36 200-I, nr. 12).

De raming over 2027 is als volgt samengesteld:

Tabel 4 Raming Grondwettelijke uitkeringen 2027 (bedragen x € 1.000)

	A	B	Totaal
	Inkomen	Personele en materiële uitgaven	
De Koning	1.197	6.316	7.513
De echtgenote van de Koning	475	822	1.297
De vermoedelijke opvolger van de Koning	355	1.670	2.025
De Koning die afstand heeft gedaan van het Koningschap	677	1.356	2.033
Totaal	2.704	10.164	12.868

Ontvangsten

Van de uitkering die de Prinses van Oranje in 2027 ontvangt, wordt de A-component teruggestort.

3.2 Artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning

A. Algemene doelstelling

Het verrichten van uitgaven die functioneel met het koningschap samenhangen krachtens artikel 3 van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning (artikel 4.3 lid 1, Comptabiliteitswet 2016).

C. Beleidswijzigingen

Niet van toepassing.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Functionele uitgaven van de Koning (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Art. Verplichtingen	39.806	40.442	40.442	40.321	40.316	40.315	40.294
Uitgaven	39.806	40.442	40.442	40.321	40.316	40.315	40.294
2.0 Functionele uitgaven van de Koning	39.806	40.442	40.442	40.321	40.316	40.315	40.294
<i>Institutionele inrichting</i>	<i>39.806</i>	<i>40.442</i>	<i>40.442</i>	<i>40.321</i>	<i>40.316</i>	<i>40.315</i>	<i>40.294</i>
<i>Institutionele inrichting</i>	<i>39.806</i>	<i>40.442</i>	<i>40.442</i>	<i>40.321</i>	<i>40.316</i>	<i>40.315</i>	<i>40.294</i>
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 2 is 100% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Begrotingsartikel 2 bevat de functionele uitgaven die te relateren zijn aan de uitoefening van het koningschap. Deze uitgaven worden op declaratiebasis door de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH) namens de Koning ingediend bij de Minister-President en komen ten laste van deze begroting. Het begrotingsartikel bestaat uit een personele component, een materiële component en de dotatie aan de bestemmingsreserves. De uitputting van dit begrotingsartikel vindt plaats via de verstrekking van voorschotten aan de Dienst van het Koninklijk Huis. Na afloop van het jaar wordt de definitieve declaratie door een externe accountant voorzien van een controleverklaring.

De primaire taak van de Dienst van het Koninklijk Huis is de ondersteuning van Koning Willem-Alexander, Koningin Máxima, de Prinses van Oranje, Prinses Beatrix en overige leden van het Koninklijk Huis bij hun werkzaamheden. De Dienst van het Koninklijk Huis bestaat uit het Civiele Huis en het Militaire Huis. De diverse hofdepartementen van het Civiele Huis kennen ieder hun eigen discipline. Leden van het Militaire Huis ondersteunen de

coördinatie en de uitvoering van evenementen en diverse veiligheidsaspecten rondom het Koninklijk Huis. In onderstaande tabel wordt de opbouw van begrotingsartikel 2 nader uitgesplitst.

Tabel 6 Raming 2027 (bedragen x € 1.000)	
Personeel Dienst van het Koninklijk Huis	24.058
Materieel Dienst van het Koninklijk Huis	13.084
Dotatie bestemmingsreserves	3.300
Totaal	40.442

Personele uitgaven

De personele uitgaven hebben betrekking op gemiddeld 240 fte. Dit is exclusief de leden van de hofhouding en overige personeelsleden die worden betaald uit de vergoeding voor personele uitgaven van de grondwettelijke uitkeringen. Dit is momenteel structureel circa 20 fte minder ten opzichte van de oorspronkelijke formatie. Dit sluit aan bij de doelstelling om richting 2030 op structurele basis verdere fte-reductie te realiseren.

Materiële uitgaven

De materiële uitgaven hebben betrekking op uitgaven voor de diverse hofdepartementen, uitgaven voor faunabeheer, uitgaven voor bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk en uitgaven voor luchtvaartuigen.

Dotatie bestemmingsreserves

De Dienst van het Koninklijk Huis heeft bestemmingsreserves voor langetermijninvesteringen. Door te reserveren kan de Dienst van het Koninklijk Huis een planmatig financieel beleid voeren en worden incidentele hoge uitgaven bij langetermijninvesteringen voorkomen. Jaarlijks vinden dotaties aan en onttrekkingen van de bestemmingsreserves plaats waaraan een investeringsplan ten grondslag ligt. Ieder jaar vindt hierop controle plaats door een accountant met daarop een review door de Auditdienst Rijk en de Algemene Rekenkamer.

Hieronder worden de diverse posten binnen de materiële uitgaven, waaronder de werkzaamheden van de hofdepartementen, nog nader toegelicht.

Departement Intendance

Dit betreft één integraal departement op het terrein van de bedrijfsvoering. De onderdelen van dit departement bestaan onder andere uit het dagelijks beheer en onderhoud van de aan het Staatshoofd ter beschikking gestelde Koninklijke Paleizen, meubilair, tuinen en parken, Informatie- en Communicatietechnologie (ICT) en de stafafdeling Human Resources (HR). De formatieve bezetting van dit departement betreft circa 37 fte.

Departement Hofmaarschalk

Het departement van de Hofmaarschalk geeft vorm aan het Koninklijk onthaal en de logistieke uitvoering bij alle evenementen en ontvangsten in binnen- en buitenland waar leden van het Koninklijk Huis gastheer zijn. Ook zorgt het departement voor de dagelijkse operatie van de particuliere Koninklijke huishouding. De formatieve bezetting van dit departement betreft circa 115 fte.

Koninklijk Staldepartement

Het Koninklijk Staldepartement zorgt voor het vervoer van de leden van het Koninklijk Huis. Dit gebeurt deels in eigen beheer, terwijl een ander deel wordt verzorgd in nauwe samenwerking met partners. De formatieve bezetting van dit departement betreft circa 40 fte. Binnen dit departement worden ook de kosten verantwoord die betrekking hebben op de uitgaven voor luchtvaartuigen. De uitkeringsgerechtigde leden van het Koninklijk Huis mogen, zoals bepaald in het [Besluit gebruik van het regeringsvliegtuig en luchtvaartuigen van de krijgsmacht](#), gebruik maken van het regeringsvliegtuig.

De begrote uitgaven voor luchtvaartzaken bedragen in 2027 € 880 duizend en hebben betrekking op de inzet van het regeringsvliegtuig (PH-GOV), de Gulfstream van de Koninklijke Luchtmacht, alsmede de inhuur van civiele helikopters en civiele luchtvaartuigen.

Departement Koninklijke Verzamelingen

Onder de Koninklijke Verzamelingen wordt verstaan het geheel aan cultureel erfgoed dat in de afgelopen eeuwen is bijeengebracht door en aangeboden aan leden van het Huis Oranje-Nassau. Hieronder vallen beeldende kunst en kunstsrijverheid, maar ook fotografie en bibliotheek- en archiefbestanden. Het Departement Koninklijke Verzamelingen beheert de meeste collecties van het Huis Oranje-Nassau en draagt zorg voor de door diverse stichtingen, familieleden en de Staat toevertrouwde collecties. Daarnaast heeft het departement een taak bij het ontsluiten van de archieven, collecties en paleizen voor publiek. De formatieve bezetting van dit departement betreft circa 12 fte.

Departement Faunabeheer

De totale raming voor de materiële en personele uitgaven van het departement Faunabeheer bedraagt € 813.000. Dit betreft met name het onderhoud van de wegen en de wildrasters, de zogenoemde infrastructuurele kosten van het Kroondomein Het Loo, de exploitatie van de terrein-auto's en uitgaven voor reiskosten, opleidingen, accountantskosten, etc. De formatieve bezetting van dit departement betreft circa 6 fte.

Overige ondersteunende Departementen

Tot de overige ondersteunende departementen behoren het Bureau van de Grootmeester, het Algemeen Secretariaat en de Thesaurie. Deze onderdelen zijn onder andere verantwoordelijk voor de algemene dagelijkse leiding, de invulling van het programma van de leden van het Koninklijk Huis, de coördinatie van (staats)bezoeken en evenementen en ondersteuning op het gebied van financiën. De formatieve bezetting van deze departementen betreft in totaal circa 30 fte. Het geheel van alle hofdepartementen valt onder de verantwoordelijkheid van de Grootmeester.

De uitgaven die samenhangen met bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk in de vorm van reis- en verblijfkosten (inclusief de vlieggkosten) vormen ook een deel van de materiële uitgaven die binnen dit begrotingsartikel worden geraamd.

3.3 Artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen

A. Algemene doelstelling

Het toerekenen van de uitgaven die niet via de Dienst van het Koninklijk Huis lopen, maar wel deel uitmaken van de uitgaven die functioneel samenhangen met het koningschap.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Deze uitgaven ontstaan (en worden betaald) onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende minister. De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning ([artikel 4.3 lid 1](#), Comptabiliteitswet 2016) en zorgt voor een adequate toerekening.

C. Beleidswijzigingen

Niet van toepassing.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Art. Verplichtingen	8.482	9.013	8.750	8.746	8.746	8.746	8.745
Uitgaven	8.482	9.013	8.750	8.746	8.746	8.746	8.745
3.0 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	8.482	9.013	8.750	8.746	8.746	8.746	8.745
<i>Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen</i>	<i>8.482</i>	<i>9.013</i>	<i>8.750</i>	<i>8.746</i>	<i>8.746</i>	<i>8.746</i>	<i>8.745</i>
Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	8.482	9.013	8.750	8.746	8.746	8.746	8.745
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Omdat de uitgaven op artikel 3 vooral apparaatsuitgaven betreffen vindt er geen verdere uitsplitsing plaats naar geschatte budgetflexibiliteit.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Op dit begrotingsartikel worden de uitgaven toegelicht die niet via de Dienst van het Koninklijk Huis lopen, maar wel deel uitmaken van de uitgaven die functioneel samenhangen met het koningschap. Het gaat om de uitgaven in het kader van de voorlichting (Rijksvoorlichtingsdienst), het Militaire Huis als onderdeel van de Dienst van het Koninklijk Huis en de uitgaven van het Kabinet van de Koning. De uitgaven worden primair geraamd en verantwoord ten laste van desbetreffende begrotingen en zullen vervolgens door de minister (rechtstreeks) worden doorbelast aan de begroting van de Koning, die daarvoor een raming bevat. Daartegenover staat een ontvangstenraming op de desbetreffende begroting.

Rijksvoorlichtingsdienst

De afdeling Communicatie Koninklijk Huis (CKH) van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) verzorgt de communicatie over de Koning en de andere leden van het Koninklijk Huis. Het betreft jaarlijks de volgende activiteiten:

- advisering over communicatie en organisatorische mediabegeleiding bij ruim 300 nationale en internationale activiteiten van leden van het Koninklijk Huis, zoals (werk)bezoeken, gesprekken, ontvangsten, streekbezoeken en staatsbezoeken;
- woordvoering en beantwoording van mediavragen en strategisch communicatieadvies op thema's;
- behandeling van mediavragen, filmverzoeken op de paleizen, interviewverzoeken en begeleiding bij mediaoptredens van leden van het Koninklijk Huis en in voorkomende gevallen medewerkers van de Dienst van het Koninklijk Huis;
- opstellen en uitgeven van circa 300 persberichten over het Koninklijk Huis en
- inhoudelijk beheer van de online communicatieactiviteiten via Instagram, Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, BlueSky, Threads en de websites van het Koninklijk Huis;
- het opstellen van [het digitale jaaroverzicht](#) in samenwerking met de Dienst van het Koninklijk Huis.

Militaire Huis

Het Militaire Huis (MH) is een integraal onderdeel van de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH). De activiteiten van het Militaire Huis betreffen onder meer:

- het (mede-)organiseren van evenementen voor en begeleiding van de Koning en de leden van het Koninklijk Huis;
- het coördineren van veiligheidsaspecten binnen de DKH en namens de DKH met externe partners in de veiligheidsketen;
- het onderhouden van de niet-politieke contacten tussen het Koninklijk Huis en het Ministerie van Defensie en
- het verzorgen van het militaire ceremonieel aan het hof.

Kabinet van de Koning

Het Kabinet van de Koning (KvdK) ondersteunt als kleine, eigenstandige overheidsorganisatie de Koning ten behoeve van de uitoefening van diens constitutionele taken en fungeert als schakel tussen de Koning en de overige leden van de regering en bestuurlijke autoriteiten. De taken van het Kabinet van de Koning omvatten met name:

- informeren van de Koning ten behoeve van zijn gesprekken met binnenlandse en buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders, staats- en andere buitenlandse bezoeken, bezoeken aan andere landen van het Koninkrijk en binnenlandse bezoeken. Voorbeelden van ontvangsten zijn het aanbieden van geloofsbrieven door ambassadeurs van andere landen en het beëdigen van hoge functionarissen waarvoor in de wet is vastgelegd dat dit geschiedt ten overstaan van de Koning. Binnenlandse bezoeken van de Koning omvatten onder meer werkbezoeken met ministers en staatssecretarissen en streekbezoeken;
- aan de Koning ter tekening voorleggen van alle door de ministeries en de Staten-Generaal aangeboden stukken en het verzorgen van de daarbij behorende correspondentie;
- opstellen en overbrengen van boodschappen aan andere staatshoofden en aan internationale autoriteiten;

- behandelen en doorgeleiden van aan de Koning gerichte verzoekschriften. Deze brieven worden op het Kabinet van de Koning aan de hand van een analyse van de onderhavige problematiek overgedragen aan de bewindspersoon die verantwoordelijk is voor het beleidsterrein. Het Kabinet van de Koning informeert de Koning over de afhandeling van ontvangen verzoekschriften en
- draagt zorg voor het registreren, bewaren en aan het Nationaal Archief overdragen van wetten en Koninklijke Besluiten.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de verschillende onderdelen binnen begrotingsartikel 3 over 2027. Het begrotingsartikel bestaat uit een personele en een materiële component.

Tabel 8 Raming over 2027 (bedragen x € 1.000)	
Raming over 2027 (bedragen x € 1.000)	
	2027
Doorbelaste personele uitgaven	7.163
Doorbelaste materiële uitgaven	1.587
Totaal	8.750
waarvan Rijksvoorlichtingsdienst	2.510
waarvan Militaire Huis	2.784
waarvan Kabinet van de Koning	3.456

3. Bijlagen

Bijlage 1: Extracomptabele bijlage bij de begroting van de Koning 2027

Binnen de Rijksbegroting worden ook op begrotingen van andere ministeries uitgaven geraamd die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd. Het gaat om de begrotingen van Justitie en Veiligheid, Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, en Defensie voor de beveiliging, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening voor het ter beschikking stellen van paleizen en Buitenlandse Zaken voor uitgaande staatsbezoeken, officiële bezoeken en werkbezoeken van het Koninklijk Huis en inkomende bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders. De betreffende ministers zijn voor deze uitgaven verantwoordelijk. De begroting van de Koning en deze andere begrotingen vormen het stelsel van te ramen en verantwoorden uitgaven die samenhangen met de uitoefening van het koningschap.

In deze extracomptabele bijlage worden bovengenoemde uitgaven gepresenteerd. Door deze uitgaven op een integrale wijze bij de begroting van de Koning te presenteren, wordt de vindbaarheid van en het inzicht in deze uitgaven vergroot. De extracomptabele bijlage brengt geen verandering in de ministeriële verantwoordelijkheid voor de respectievelijke begrotingsposten.

Naast de uitgaven die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd, zijn ook andere onderwerpen opgenomen in paragraaf 2 'Overige onderwerpen'. Dit betreft de uitgaven voor het onderhoud aan de Groene Draeck, de subsidie voor Kroondomein Het Loo en een verwijzing naar de stichtingen die vermogensbestanddelen bevatten die functioneel zijn voor de uitoefening van het koningschap.

1. Geraamde uitgaven die in verband met het koningschap kunnen worden beschouwd

De voor 2027 geraamde uitgaven worden hieronder per begroting nader toegelicht.

Tabel 9 Buitenlandse Zaken (begroting V, artikel 4) (bedragen x € 1.000)

	2027
Buitenlandse Zaken	2.500

Voor uitgaven ten behoeve van inkomende en uitgaande staats- en officiële bezoeken, en uitgaande werkbezoeken van het Koninklijk Huis, alsmede ontvangsten van het Corps Diplomatique en Internationale Organisaties wordt € 2,5 miljoen geraamd.

Tabel 10 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (begroting XXII, artikel 4) (bedragen x € 1.000)

	2027
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	21.400

Krachtens [artikel 4](#) van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis worden drie paleizen ter beschikking gesteld aan de Koning. Dit zijn paleis Huis ten Bosch, paleis Noordeinde en het Koninklijk Paleis te Amsterdam. De bekostiging hiervan vindt plaats via de begroting van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

De bijdrage aan het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) voor huisvesting van het Koninklijk Huis bedraagt circa € 21,4 miljoen en is opgebouwd uit de volgende componenten:

- Circa € 10,2 miljoen rente en afschrijving voor investeringen die via de leenfaciliteit zijn gefinancierd en zijn geactiveerd op de balans van het RVB;
- Circa € 9,6 mln. voor regulier onderhoud. Hiermee worden onder meer technische installaties onderhouden, worden storingen verholpen en worden gebouwen onderhouden en hersteld. Voor het onderhoud aan de paleizen geldt - vanwege het veelal monumentale karakter van de objecten - een hogere norm dan voor kantoren;
- Het restant van circa € 1,6 miljoen betreft betalingen voor met name kleinere investeringen op basis van wet- en regelgeving (onder andere brandveiligheid) en kosten voor kleinere aanpassingen.

Conform een door de minister-president gedane toezegging bij de behandeling van de ontwerp-begroting 2016 van de Koning, geeft onderstaande meerjarenplanning inzicht in geplande onderzoeken naar en het meerjarig groot onderhoud en renovatie van de paleizen. Over de wijze waarop zulke projecten gefinancierd worden is de Tweede Kamer geïnformeerd in de brief van 2 december 2015 (Kamerstukken II 2015/16, [34300 XVIII, nr. 45](#)).

Tabel 11 Onderzoek en renovatie huisvesting Koninklijk Huis

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2030
Paleis Huis ten Bosch	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen
Koninklijk Paleis Amsterdam	Start onderhoud dak	Lopend	Lopend	Lopend	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen
Paleis Noordeinde	Geen	Geen	Geen	Geen	Lopend	Lopend	Geen	Geen	Geen

Justitie en Veiligheid (begroting VI, artikel 36)

De Minister van Justitie en Veiligheid heeft op basis van onder andere de Politiewet de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis en is daarmee verantwoordelijk voor een adequate en proportionele uitvoering van de beveiliging rondom de leden van het Koninklijk Huis en hun woon- en werkverblijven. De Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister van Defensie zorgen voor de uitvoering daarvan in personele zin. Deze ministers hebben middelen voor deze beveiligingstaken op hun begroting staan, ongeacht of deze uitgaven voor beveiliging betrekking hebben op leden van het kabinet, van de Kamers der Staten Generaal of het Koninklijk Huis. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zorgt voor een adequate uitvoering van fysieke beveiliging van woon- en werkverblijven. Vanwege veiligheidsrisico's worden deze uitgaven niet nader toegerekend, omdat daar informatie over de beveiliging aan zou kunnen worden ontleend naar de te beveiligen objecten en personen.

Defensie (begroting X, artikel 5), uitgaven bewaking koninklijke paleizen

De Minister van Defensie is beheersverantwoordelijk en verantwoordelijk voor de vaststelling van de omvang, samenstelling en de vereiste mate van gereedheid van de Koninklijke Marechaussee (KMar). De uitvoering is opgedragen aan de KMar. Het gezag over de KMar berust bij meerdere ministeries. Afhankelijk van de betreffende taak zijn dat de ministeries van Justitie en Veiligheid, Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Defensie. In [artikel 4](#) van de Politiewet (2012) wordt

de KMar onder meer het waken over de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen, opgedragen.

2. Overige onderwerpen

Defensie (begroting X, artikel 2), uitgaven Groene Draeck

De Groene Draeck is in 1957 door de Nederlandse bevolking aan toenmalig kroonprinses Beatrix geschonken. De Staat gaf bij deze gelegenheid mede het onderhoud van de Groene Draeck als geschenk. De kosten voor het onderhoud aan de Groene Draeck worden begroot en verantwoord bij het Ministerie van Defensie zolang de Prinses gebruik maakt van de Groene Draeck. In de planperiode 2026 t/m 2030 is maximaal € 435.000 (5 maal € 87.000) beschikbaar voor onderhoud, waarbij de daadwerkelijke uitgaven kunnen fluctueren over de jaren heen.

Dit onderhoud wordt door tussenkomst van de Dienst Koninklijk Huis bij een specialistische werf uitgevoerd. De meerkosten in de planperiode boven de € 435.000 voor het onderhoud aan de Groene Draeck komen voor rekening van de eigenaresse. De verantwoording over het (resterende) budget voor de planperiode 2026 t/m 2030 vindt plaats in het jaarverslag van Defensie.

Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (begroting XIV, artikel 22) subsidie Kroondomein Het Loo

Het Loo is een landgoed van circa 10.400 hectare en bestaat uit twee deelgebieden: de Staatsdomeinen bij Het Loo en het eigenlijke Kroondomein. Bij de Staatsdomeinen bij Het Loo zijn de baten en lasten voor rekening van de Staat. Het eigenlijke Kroondomein (6.700 hectare) wordt, zoals is vastgelegd in de Wet op het Kroondomein, geëxploiteerd door de Kroondrager, waarbij alle baten en lasten voor zijn/haar rekening komen. Het juridisch eigendom berust bij de Staat. Het Rijk heeft voor de periode 2022-2027 (Kamerstukken II 2021/22 [35 925 I, nr. 14](#)) een subsidie verstrekt aan de Kroondrager voor beheer- en inrichtingsmaatregelen van het Kroondomein. Voor deze subsidie is in 2027 circa € 0,8 miljoen geraamd.

Stichtingen

Op de website van het Koninklijk Huis is een overzicht van stichtingen opgenomen, waarin vermogensbestanddelen zijn ondergebracht die functioneel zijn voor het uitoefenen van het koningschap.

Te denken valt aan de stichting Kroongoederen van het Huis Oranje-Nassau, waarin bijvoorbeeld de Gouden Koets is ondergebracht, en de stichting Koninklijke Geschenken, die de geschenken beheert welke aan de Koning zijn aangeboden bij bijvoorbeeld staatsbezoeken. Voor meer informatie over de stichtingen wordt verwezen naar de rubriek 'Financiën Koninklijk Huis' op www.koninklijkhuis.nl. In deze rubriek is informatie beschikbaar over diverse aan het Koninklijk Huis gerelateerde financiële onderwerpen, zoals de begroting van de Koning.